Blogi

Pikaluotottajien saamiset voimakkaassa kasvussa

Suomen talous, Rahoitusvakaus | 30.01.2019 | Adam Saada

KIRJOITTAJA

Adam Saada

Kulutusluottojen lisääntyvä käyttö altistaa kotitaloudet liialliselle velanotolle.

Kulutusluottoja voivat myöntää monet eri toimijat pikaluottoja tarjoavista rahoitusalan yrityksistä ajoneuvorahoitusta myöntäviin yhtiöihin. Osa näistä toimijoista on velvoitettu rekisteröitymään Etelä-Suomen aluehallintovirastolle (ESAVI). ESAVIn ylläpitämään rekisteriin tulee liittyä, mikäli yrittäjä tarjoaa kuluttajaluottoja tai välittää vertaislainoja.[1] Rekisteri-ilmoituksen tekeminen ei koske Finanssivalvonnan valvomia luotonantajia ja maksupalvelun tarjoajia.

Tässä blogitekstissä käydään läpi erityisesti ESAVIn rekisterissä olevien toimijoiden luotonannon kehitystä. Tiedot on kerätty yritysten tilinpäätöksistä.

Ajoneuvorahoitus merkittävässä roolissa

Vuoden 2018 lopussa ESAVIn listalle oli rekisteröitynyt 60 kuluttajaluotonantajaa. Suurin osa näistä on pikaluottojen tarjoajia, viisi näistä kuluttajaluotonantajista on keskittynyt vertaislainojen välitykseen ja kuusi ajoneuvorahoitukseen.[2] Listalle rekisteröityjen toimijoiden (pl. vertaislainanvälittäjät) yhteenlaskettu tase oli tilinpäätösten mukaan vuoden 2017 lopussa yli 4,7 mrd. euroa eli näiden toimijoiden merkitys pikaluottojen myöntämisessä on suuri. Myös taseen kasvu on ollut erittäin voimakasta: vuonna 2017 tase kasvoi 23 %. Tämän taustalla oli erityisesti korkeakorkoisia kulutusluottoja tarjoavien toimijoiden taseen voimakas kasvu. Kulutusluottoja myöntävien toimijoiden lainasaamiset kasvoivat 52 % vuonna 2017. Ajoneuvorahoitusta myöntävillä toimijoilla kasvu oli 23 %.

ESAVIn listan toimijoiden taseen saamiset ovat pääasiassa lyhyt- ja pitkäaikaisia laina- ja

myyntisaamisia, jotka ovat eroteltuna yritysten tilinpäätöksessä. Vuoden 2017 myynti- ja lainasaamiset olivat yli 3,7 mrd. euroa, mikä vastaa valtaosaa kaikista taseen saamisista. Ajoneuvorahoitusta myöntävät toimijat kattavat suuren osan näistä lainasaamisista, vaikka niitä ei lukumäärällisesti ole listalla montaa. Ajoneuvorahoittajien lainasaamiset ylittivät 3,0 mrd. euroa vuonna 2017 ja kasvua edellisvuoteen kertyi 600 milj. euroa. Näin ollen pikaluotottajien kokonaissaamiset vastaavat noin 700 milj. euroa kaikista myynti- ja lainasaamisista.

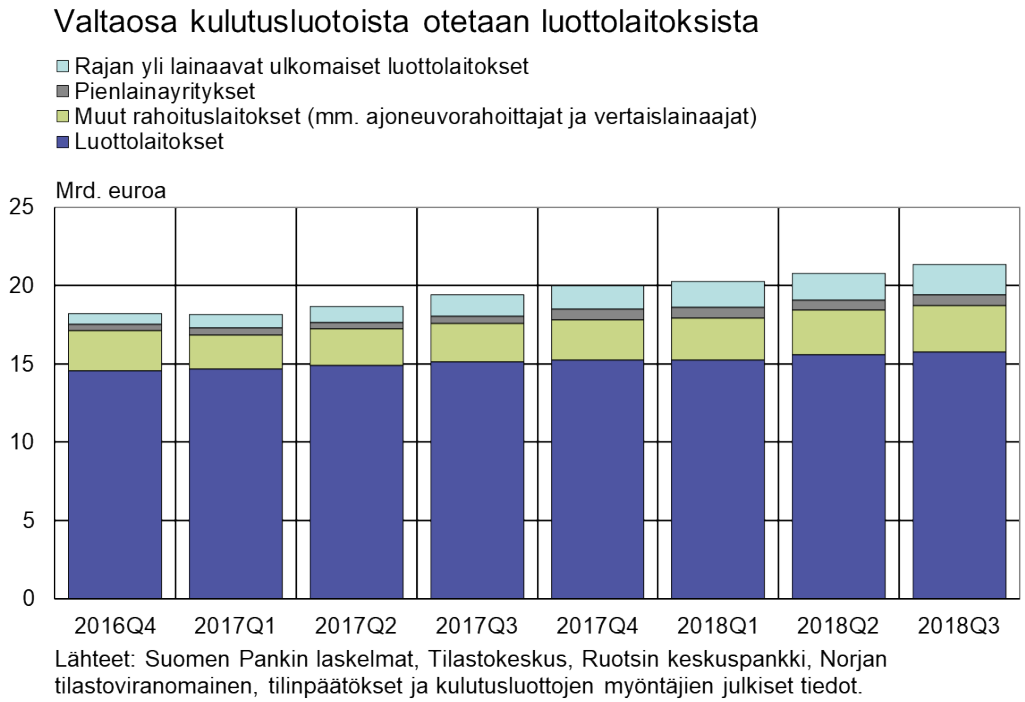
Tilinpäätöstiedot eivät kuitenkaan kerro kaikkea. Esimerkiksi kokonaisluotonannon todellisesta vuosikorosta voidaan tehdä vain arvioita perustuen toimijoiden omiin verkkosivuihin. Monet toimijat tarjoavat vakuudettomia kulutusluottoja, jotka ovat vakuudellisia kulutusluottoja riskipitoisempia, jonka vuoksi niistä peritään korkeampaa korkoa.[3] Korkeat luottojen korot ja käsittelymaksut mahdollistavat yritysten paisuneet liiketulosprosentit ja suuret saamiset. ESAVIn listan toimijoiden tilikauden tulos oli keskimäärin 2,3 milj. euroa ja liiketulosprosentti oli jopa 23 % vuonna 2017.

Luottolaitosten ulkopuolisten toimijoiden luotonannon nopea kasvu ja pikaluottoyritysten aggressiivinen mainonta ovat herättäneet huolestuneisuutta. Lisäksi luottolaitossektorin ulkopuolisesta luotonannon kehityksestä on saatavissa verrattain niukasti tietoa, tiedot ovat hyvin puutteellisia tai tulevat pitkällä viipeellä - näiden toimijoiden todellinen kasvu voidaan nähdä vasta tilinpäätöstiedoista, jolloin tarkemmat tiedot luotonantotoiminnasta ovat saatavilla vain edelliseltä vuodelta. Tämän vuoksi tässä blogikirjoituksessa en harmillisesti pääse vielä tarkastelemaan vuoden 2018 tietoja.

Valtaosa kulutusluotoista otetaan luottolaitoksista

Vaikka ESAVIn listalle rekisteröityneet kuluttajaluotonantajat ovat kasvattaneet nopeasti osuuttaan kokonaisluotonannosta, silti suurimman osan kulutusluotoista myöntävät edelleen luottolaitokset. Suomessa toimivien luottolaitosten kotitalouksille myöntämien kulutusluottojen kanta oli vuoden 2018 kolmannen kvartaalin lopussa 15,8 mrd. euroa. Luotonanto on kasvanut myös ulkomaisten luotontarjoajien kautta. Ottaen huomioon kaikki kulutusluottoja suomalaisille kotitalouksille myöntävät tahot, oli yhteenlaskettu kulutusluottokanta syyskuun 2018 lopussa arvioilta lähes 21,4 mrd. euroa (kuvio 1).

Kuvio 1.

Kulutusluottojen lisääntyvä käyttö altistaa kotitaloudet liialliselle velanotolle. Kotitalouksien velkaantuneisuus ilmiönä huolestuttaa laajasti. Kotimaisten viranomaisten ohella myös Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) on nostanut ilmiön esille Suomea koskevassa maaraportissaan. Samoin Euroopan järjestelmäriskikomitea on varoittanut Suomea kotitalouksien velasta jo vuonna 2016.[4] Velanotto on tärkeä osa vakaata talouskasvua, mutta liiallisen velkaantumisen varjopuolena nousevat maksuhäiriömerkinnät ja luottotietojen menettämisen mahdollisuus sekä koko kansantalouden tasolla tuntuva kotitalouksien kysynnän supistuminen. Maksuhäiriömerkintöjä on Suomen Asiakastiedon mukaan nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin, 382 000 kappaletta vuoden 2018 lopussa. Samaisen vuoden ensimmäisellä puoliskolla ulosoton perintätoimien kohteena oli 461 973 velallista, mikä on 2,8 % enemmän kuin vastaavaan aikaan viime vuonna.[5]

Kotitalouksien velkaantuneisuuteen tulee kiinnittää entistä tarkemmin huomiota. IMF suosittelee velkaantuneisuuden kasvun luomaan riskiin varautumista kehittämällä makrovakausvälineitä ja lisäämällä käytettävissä olevia tietoja esimerkiksi kattavan positiivisen luottorekisterin kautta. Liiallinen kulutusluottojen tarjonta heikossa maksutilanteessa olevalle asiakkaalle on sekä kohtuutonta että kuluttajansuojalain vastaista. Oikeusministeriön selvityksessä ehdotetaan perustettavaksi muita kuin maksuhäiriötietoja koskeva positiivinen luottotietorekisteri vuoden 2019 toimintansa aloittavan tulorekisterin yhteyteen. Uudet välineet ovat tervetulleita, sillä

kotitalouksien liiallisella velanotolla on kauaskantoisia negatiivisia vaikutuksia sekä velanottajalle että yhteiskunnalle.

Asiasanat

kotitaloudet, kulutusluotot, velkaantuminen